

במשעול החסידות

להבין ולהשכיל בדברי רבותינו תלמידי בעש"ט הקדוש

גליץ נח/ב | פרשת פקודי תשפ"ה

החודש והתחדשות – בין תשרי וניסן

כלים וחיות: בהבנת עניין ההתחדשות של ניסן ותשרי עסקו בזה בכל הדורות בתמיהה על המחלוקת של ר"א ור"י במועד בריאת העולם בניסן או בתשרי, כיצד יחלקו בעניין שבמציאות, ואמרו כולם ששניהם אמת. ור"ת תירץ בתוספות (ר"ה פו.) שזה במחשבה וזה במעשה. ומשם האר"י הק', כתב בתולדות יעקב יוסף ובאוהב"י ועוד צדיקים, שזה בהזיון וזה בלידה. והמשנה בסיסית לעניין זה יש בדברי בעל אורח לחיים פ' בא. שהמציאות הכללית (וכך גם הפרטית של כל אדם) קיימת בשני דברים עיקריים; כלים וחיות. ('חיות' הנקרא לפעמים 'אור') ובכל נברא ובכל הברואים ובכל רמות קיומם, ישנו עניין פלאי זה. בתחילה נוצר הכלי ממה שקדם לו, ואח"כ נוצרת ובאה אליו חיות העצמאית.

ונראה, הנה פלוגתא בגמרא בר"ה (י. ב.) ר"א אומר בתשרי נברא העולם, ר' יהושע אומר בניסן נברא העולם. ולהבין איך פליגי במציאות, וגם זה מביא ראיה מפסוק, וזה מביא ראיה מפסוק, וכי הפסוקים ח"ו סותרים זה את זה. ונראה, דכתוב בספרים (עין חיים שער א ענף ג) דבריאית העולם היתה בתחילה בחי' צמצום אור ית', ועל ידי זה יוכל להתהוות בחי' כלים, ואח"כ המשיך השי"ת החיות בכלים, וידוע, דתשרי הוא בחינת דין וצמצום (וזה"ק ח"ב קפו, א), וניסן הוא בחי' אהבה וחסד, וזהו ר' אליעזר סבר בתשרי נברא העולם, רצה לומר בבחי' דין וצמצום, כי אי אפשר להיות העולם אלא ע"י צמצום אורו יתברך, **אז נעשה בחי' כלים**, ורבי יהושע נמי מודה שתחילת הבריאה היתה ע"י צמצום, אבל הא"ך נקרא שם הבריאה אליו אם אין לו חיות, על כן אומר בניסן נברא העולם, רצה לומר בבחי' אהבה והתפשטות החסד, רצה לומר כאשר נמשך ונתפשט ובא חיות אל הכלים או יקרא שם הבריאה עליו. נמצא, לא פליגי כלל במציאות, ששניהם מודים שתחילת הבריאה הייתה על ידי צמצום, וגמר הבריאה ע"י חסדים, וכן הפסוקים, שר"א מביא ראיה מהתחלת הבריאה מה שאמר השי"ת תוציא הארץ, ור' יהושע מביא ראיה הא"ך שנעשה עין שם.

וכמו שאדם בונה בניין או עיר, בתחילה המאמץ הגדול לקבל את כל הדרוש לבניה זו באנשים ובחומרים ובזמן הפנויים לזאת, **לאחרם ולהכרם** ליצירת הבניין והעיר. הנה אחר שהושלמה הבניה, מתחילים הבניין והעיר לשמש למטרתם למגורי אנשים מסוימים, שלשגם נבנתה, 'לעבודה ולשמרה', למטרתם בחייהם, להחזיקה ולשפחה בכל כוחותיהם לצורך מטרה זו. וביותר ניתן לראות זאת בזמננו, שיש כוח ומאמץ אחד הדרוש ליצירת **כלי רכב**, לתכנון ולהרכיב את כל חלקיו ואו לרכוש אותם, ובנפרד יש כוח ומאמץ ודלק הדרושים בכדי **לנסוע** אתו ממקום למקום לפי מטרת בעליו. הרכב עצמו הוא כלי – כמו הבניין והעיר הקיימים תמיד מאז שייצרו, והנסיעה בו היא כמו השימוש השוטף בבניין והעיר, ושניהם הנסיעה והשימוש בבניין הם ה'חיות' השוטפת המביאה לשימוש מזמן לזמן. כך גם בכל החיים הקיימים על פני האדמה כפי שידוע בזמננו. כל איבר בגופו של כל בעל חי ואף בכל הצומח, קיים קודם כל בצורתו וברמותיו המיוחדות ככלי מיוחד לתפקידו, ולאחר מכן קיימת גם מערכת שלמה הדרושה להזנתו ולחיותו בחמצן ובחומרי קיום וחילוף אחרים, כדי שיוכל לקיים את תפקידו ביצור ובגוף בו הוא נמצא. ואף בדומם שבבריאה ידוע כיום על חלקי האטום הקטנים, שהם ככלים המסתובבים בחיות ואנרגיה סביב גרעינים המרכזי, ובכך מהווים את עצם החומר לכל סוגיו.

טעם וסיבה: מובן ש'חיות' זו היא גם כל הסיבה ליצירתם וקיומם לאחריה. כמו הרכב שיוצר נקנה ונועד לנסיעות שונות לפי מטרות בעליו וכך גם העיר והבניין, כך גם כל האיברים קיימים – מסודות היצירה של יוצרם – בכל גוף לצורך תפקודם המסוים ולשם כך הם ניוונים וחיים. אבל ה'חיות' הזו שהיא הסיבה ליצירתם, מתגלית לעין הרוואה רק אחר שהרכב הבניין והעיר כבר נוצרו והם מתחילים לשמש למטרתם. כך גם מתגלים בימינו טעמי וסיבות פועלם וצורך קיומם של כל האיברים בחי ובצומח. וכך הוא גם בכל יצירת גוף העולמות וטבעיות בתשרי, והתגלות חיותם טעמם וסיבתם בניסן. וכמש"כ בקדושת לוי – דרוש לפסח

מאמר הגמרא הנ"ל (ר"ה י ע"ב) חד אמר בניסן נברא העולם וחד אמר בתשרי נברא העולם. ונבאר דליכא פלוגתא ביניהם ויבאר על דרך משל, אחד שעשה איזה דבר יש בו שני דברים. אחד, **העשייה**. ואחד, **הטעם למה עשה כן**. כביכול כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא נודע הטעם על מה ברא העולם. ובאמת **עיקר בריאת העולם** היה בשביל **להשתעשע בעולמו עם ישראל** שיעשו רצונו ויכירו גדולתו ויבינו שהכל לכבודו ברא, אבל בשעת בריאת העולם עדיין לא נודע הטעם על בריאתה, עד לניסן, שיצאו ישראל ממצרים וראו הכל כי הוא אלהים אדון עולם וכי הוא ברא

שההתחדשות נכנס בכל אחד ואחד: פרשת החודש, אמורים בה דיני קרבן הפסח וקידוש החודש. והצדיקים הראשונים כבר קבלוה לשבת זו כעניין של התחדשות בכל ענייני עבודת ה'. והחידושי הר"ם היה אומר שהר"ב מפרשישחא בכל שבת החודש היה אומר את מאמר הרבי מלובלין ע"ז.

בגמ' שבת. רבי אלעזר בן ערך וכו' איעקר תלמודיה וכו' בעא למקרא החדש הזה לכם אמר, החרש היה לבם וכו'. הרבי מלובלין זצ"ל היה אומר על זה, אף על פי שהחרש היה לבם מכל מקום החודש הזה לכם, היינו **שההתחדשות נכנס בכל אחד ואחד** ודוחה את החרשות מלבם.

ומעין זה בספרו דברי אמת לחוזה מלובלין ז"ל פרשת החודש. בהשוואה גדולה של ענייני השנה החדשה שמתחילה בניסן לאלה שמתחילים בתשרי במועד ראש השנה. 'לפסוק פרנסה וכן בניסן וכן חיים הן לנפש והן לגוף'.

וזה החודש הזה לכם ראש חדשים של כל התחדשות של המעשים טובים והנהגות טובים במה שחוזר בתשובה ויש לו התחדשות על זה [בבחי' דכר, להיות רק זה משפיע תענוג בכל לו ית'. וזה הוא ראש חדשים. ראשון הוא לכם לחדשי השנה, כמו בראש השנה מחדשים לפסוק פרנסה וכן בניסן וכן חיים הן לנפש והן לגוף גם במי שחוזר בתשובה, כן כנ"ל יש לו כוח לפעול התחדשות לטובה כמו שנה חדשה, וכן נמי תועלת להשגה לחדש בתורה ע"י התשובה הוא בינה. וזה לחדשי השנה, הוא לימוד... וכן בעת שנעשו נסים ונפלאות נקל לפעול בו נסים עוד וע"כ המן הרשע ויועציו החכמים בשביל זה לא בחרו באותו חודש שנעשו בו נסים לאבותינו ומה שלא בחרו בעת שה' צער ר"ל ג"כ בשביל שלא תקום פעמים צרה כנ"ל. וזה החודש הזה לכם ראש חדשים פי' להיות התחדשות לאדם שהי' לא טוב להיות כמו ברי' חדשה ובקטן שנוול. כמו שהי' בזה החודש שיצאו אבותינו ממ"ט שערי טומאה למ"ט שערי קדושה, יש כוח להמשיך להיות טוב ולשוב בתשוב' כמו ביציאת מצרים. ראשון הוא לכם לחדשי השנה פי' להיות התחדשו' להשתנות מרעה לטובה, וכן להיות שנה טובה וכן לשנות המזל לטובה, על כי בו ראש המולות שמרומז ביעקב אבינו שה פזורה ישראל ושורשו הוי' ב"ה כסדרה.

וכך גם מביא בספר אורח לחיים – פרשת בא משם רבו בעל הקדושת לוי והרב המגיד ממעזריטש. שחודש ניסן הוא 'חידוש השכילים' המגיע עד למטה לעולמו, להאמין במחשבת האלקות – 'בשורש המחשבה הנקרא בינה', ושמועולם זה נמשכים כל הפעולות והמעשים שבעולם העשייה, נגד דעת כל אנשי הכשרים האטומים וה'חרשים' המכחישים פמליא של מעלה. יעו"ש. ועל פי זה מוסיף בספר אהבת שלום – פרשת החודש, הנהגה מעשית חשובה, להקפיד במיוחד על ימי ראש חודש ובפרט בראש חודש ניסן, שהוא ראש לכל החדשים, 'שיהיה כתיקונו', ולכל הפחות 'אפילו אם שעה אחת ביום ר"ח כתיקונה', תפעול גדולות ונצורות. יעו"ש באורך. ובאמת, אף שלעניין מניין השנים הכללי כמו גבי שמיטה וויבל, הרי השנה מתחילה בא' תשרי, הרי שלגבי העניינים הפנימיים של עבודת ה' וכבוד מלכות שמים, מונים מניסן. הקרבנות בביהמ"ק היו קרבים מניסן רק מן התרומה החדשה, ולרגלים ולמלכי ישראל מונים את שנות מלכותם מניסן. וכמו שישנו במשנה הראשונה שבמס' ראש השנה, ד' ראשי שנים הם. וכמו שראש השנה לפירות האילן, ולמעשר בהמה, הוא באמת בזמן שבמציאות הטבעית מופיעים דורות חדשים של פירות ובהמות חדשים, על כרחך שגם בראשי השנה לשמיטין ליובלות שהוא בתשרי, ולרגלים ולמלכים שהוא בניסן, ישנה ומופיעה מציאות חדשה. והשאלה הגדולה היא מה מתחדש בראש השנה, ומה מתחדש בניסן, ומה העיקר מביניהם. ואם כי רחוקים אנו מלהיות 'יודעי בינה לעיתים' להבין ולהרגיש את שינויי הזמנים מתוך ליבנו כמש"כ הרצ"ה מלובלין בשם הר"ב.

ומי שיש לו הבינה הברורה, יודע ומכיר שינוי העתים בלב מבלי שידע יחוד העת, ועל ידי זה יודע מה יעשה ישראל בעת לעשות לה'. וזהו רק על ידי... שדבוק כל כך בה' יתברך... כי בכל שינוי עת למטה – כן למעלה וכן להיפך... ולכך יכול להרגיש העתים. וזהו על ידי בינת הלב כי ההרגשה בלב. (דובר צדק – קונטרס נר המצוות מצות עשה א')

מכל מקום צריך להבין מתוך דברי הצדיקים כיצד דברים אלו מתבטאים לענייני עבודת ה', וכיצד יתחדש היהודי התחדשות של אמת בעבודתו 'ומה יעשה ישראל בעת לעשות', בעזרת הימים אלו המסוגלים לכך, כשמים.

כל העולמות ואותו ראוי לעבדו. ונמצא בניסן נתגלה הטעם על בריאת העולם כדי שיתגלה אלהותו בעולם, וזה היה טעם בריאת העולם.

וכך גם בשפת אמת החודש תרס"ב. מציג ביותר את הניגוד בין הקיום הראשוני והטבעי של הבריאה – העשייה – הבא מן ה'שמש' בבריאה, ומן הראש והמוח באדם, כיצירתם מראש השנה, שיש בהם בכל קיומם שינה והתיישנות כל העת, ולבין החיות וההתחדשות הדופקת בהם כל העת על ידי בני", כמו הלב הער והפועם ומחיה ומחדש תמיד את כל הישות לסיבות קיומה.

ראשון לחדשי השנה. משמע שהשנה צריך להתחדשות של החדשים. כי באמת תשרי ראש השנה שבו ניתן חיות וקיום על כל השנה. אבל הוא כעין מעשה בראשית שנברא העולם בדרך הטבע, ודרך הטבע באמת מסתיר פנימיות החיות וההתחדשות. כי קיום הבריאה הוא בדרך צמצום החיות האמיתי שהוא בחי' אלקות שאין העולם כדאי לה. ולכן כתיב אין כל חדש תחת השמש שהשמש והטבע מסתיר ההתחדשות. ולשון שנה עצמה הוא בחי' ישן נושן ועולם כמנהגו נוהג. והוא ג"כ מלשון שינה שהתעוררת החיות הפנימיות תוך הטבע כמו בשינה. ובאמת רמז ראש השנה וחמה כמו מוח שהוא בראש. לכן יש בו בחי' שינה. אבל החדשים בחי' לבנה הוא הלב שכתוב בו ולבי ער. שאפילו בשעת שינה יש בלב קיסטא דחיותא. וביציאת מצרים ניתן כח החדשים לבני"ה להאיר השנה. כמ"ש לחדשי השנה לתת התחדשות בתוך השנה. וזהו בחי' שנה שיש עמה חדשים. לכן הגם שתשרי ר"ה לשנים בחי' חמה ומוח. וניסן באמצע כמו הלב. אבל ניסן ר"ה לחדשים ולרגלים שהמה המאירים לכל השנה. זה הרמז החודש הזה לכם חרש ה' לכם. שבגלות ה' נתתם הלב. וביצי"מ נפתח הלב שמשם שורש ההתחדשות כמ"ש ולבי ער כנ"ל.

'הנהגה על פי תפארת ישראל': והעמקה במהות אותה התחדשות וחיות שבאה לבריאה בניסן, נותן בעל קדושת לוי - דרוש לפסח, במשל נשגב ונרגש מהתנהגות האב עם בנו חביבו. וכמו שאנו רואים שלמרות שמרבית הנהגת האב עם ילדו היא לפי הכלים והמסגרות שבנה לו בביתו ובחדרו מיום שנולד, וברוב טובו וחסדו נותן לו כל הצטרותו ושומרו מכל רע בכלים אלו. הנה לרוב חביבותו אצלו מעת שמתחיל להכיר בדעתו ולהבין ולשאל שאלות על הנהגתו, הנה הוא מייחד חלק - הגדול והולך - מהנהגתו עם ילדו שיהיו דווקא לפי הבנתו שאלותיו ורצונותיו, ומסדר לו את ענייניו ומשקיו, וגם מסביר לו הרבה דברים לפי דעתו והשגתו וכו' אף הם חורגים מאותם כלים ומסגרות, ובחידושי הנהגה אלו משתעשע האב יותר מכל תענוגו בעת שבנה אותם כלים ומסגרות. ומובן שזה מפני שזאת הייתה הסיבה לכל יצירתם, להגיע להשתעשעות זאת עם ילדו האהוב. בדומה למשל ה'רב' בסידור, על התינוק המכיר ויודע לקרות 'אבא' משמע טעם דגן.

בפסח שואל הבן מה נשתנה, ולמה דוקא שואל הבן בפסח ואינו שואל בסוכות מה נשתנה. הכלל כי יש פלוגתא בגמרא (ר"ה ע"ב) חד אמר בניסן נברא העולם וחד אמר בתשרי נברא העולם. והנה יש שני הנהגות שהקדוש ברוך הוא מנהיג העולם. האחד, שהקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בטובו ובחסדו הגדול. והנהגה הב', שהקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם על ידי תפארת ישראל שהקדוש ברוך הוא מתפאר עצמו עם עמו ישראל ועושה רצונם להשפיע להם טובות כאשר יבקשו מלפניו... ונמצא אלו ואלו דברי אלהים חיים. וזהו הרמז שהבן שואל בפסח, כי באמת זה שהקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו על ידי תפארת ישראל הוא זה שהקדוש ברוך הוא מצמצם את עצמו בעבודת עמו ישראל ויש לו תענוג גדול מזה ובוה ממלא רצונם וחפצם. ולדוגמא זה הוא שאלת הבן לאביו, כי שכל האב גדול משכל הבן רק לאהבת האב להבן מצמצם עצמו האב להשיב תשובה על קושיות הבן הוא לדוגמא הנ"ל שהקדוש ברוך הוא מצמצם עצמו במידות ישראל להתפאר עמהם לעשות רצונם.

טבע ודין - גם וחסד: חלקי הנהגה של האב עם הבן שהם במסגרת הכלים והמסגרות, כגון שלא יצא מחדרו ולא יטול דבר פלוני וכו', הם בבחי' דין שאין טעמים מובן ומקובל על הילד, ופועלים מתוך כוח שליטתו ו'מלכותו' של האב ונדרשת יראה בכדי לגרום לו לקיימם, והם כלליים לכל ילדי העולם והשמיים. וכמו כל הבריאה בימות גבורות הגשמים שמקבלת השפעה גשמית אחידה לכולם, ובבחי' דין של השלת כל הישן והקוב ב'שלכות'. אמנם החלקים של הנהגה שהם מחוץ לכלים והמסגרות שבהם האב משתעשע עמו ומסביר לו ועושה לפי רצונו וטעמו והבנתו, הם בבחי' אהבה וחסד, והם ייחודיים ומיוחדים ופנימיים לכל בן מאת אביו בטעמו ורצונו, כפריחה והחננה הייחודיים שבאים בימי האביב מאור השמש לכל עץ במיוחד לפי סגולתו. והמעשים ההדדיים ביניהם שמתוך אהבה וחסד הולכים וגדלים בנפחם וכמותם ככל שהבן מתבגר ומבין ויודע יותר. כבשפת אמת החודש תרל"ט.

החודש הזה לכם. דניסן ג"כ ר"ה ויש מחלוקת אי בניסן נברא עולם כו'. ושניהם אמת ור"ה הוא בניסן למלכי ישראל, כי תשרי ר"ה בדין ובבחי' היראה. וניסן ר"ה בחסד ובבחי' אהבה, ולכן הוא רק לכם. והינינו דאיתא במדרש מגיד דבריו כו' חוקיו ומשפטיו, משבחר בישראל קבץ בו ר"ה של גאולה כו' ע"ש. כי הגם שבתשרי זמן המשפט. אבל יש משפט פנימי המיוחס להשי"ת בעצמו.

לכן בימי תשרי בעוד הקב"ה עוסק רק בבניין ובהתחדשות הכלים והמסגרות הטבעיות של כל העולמות, כאשר הסיבה והחיות אינם גלויים. הדרך להתקרב אליו היא בהתבוננות אל תוך המהות הטבעית של העולם והבריאה, שמוכיחים את קיומו של הבורא רק מתוך

היסק פנימי, 'שמה תאמר שעוה'ז בלי מנהיג'. וכמו הרכב הבניין והעיר המוכיחים מעצם יצורם החכם על כך שיש להם יוצר ובורא, וכך גם שיש הצדקה לאותם כלים ומסגרות, וראוי לכל אדם בעולם לעמוד בהם כבסיס קיומו. דהיינו לקבל ביראה ובהבנה ואף באהבה את מלכותו ית' באמצעות קול השופר שהוא הקול הפנימי הכללי הנשמע בכל הבריאה כלפי הבורא המסתתר בטבעיות העולם. כבשפת אמת לראש השנה תרס"ב.

החיים שמבקשין ברה"ק דכתיב אתה עשית את השמים כו' ואתה מחי את כולם. העולם נברא בטבעיות. אבל עיקר הנהגת הטבע [שהיא] מאתו ית"ש, נעלם. ואין הכל זוכין לזה רק הצדיקים שנק' חיים. ובני"ה הוציאו זה מהכח אל הפועל בקבלת התורה אנכי ה' אלקיך, וזהו בחי' התחדשות שנאמר החודש הזה לכם. דאין כל חדש תחת השמש שהטבע מסתיר התחדשות שהקב"ה מחדש תמיד מעשה בראשית. ולכן ניסן נקרא שנה שיש עמה חדשים. ותשרי בחי' זו הוא בכסה. ולכן צריכין לעורר זה ההתחדשות ע"י השופר. ואיתא שהיא חכמה ואינה מלאכה. חכמה כח מה. פי' שהחכם מעיין על מהות הדברים. כענין שנאמר באברהם אע"ה שאמר תאמר שעוה'ז בלי מנהיג ולכן זכה שנגלה אליו הקב"ה ואמר אני בעל הבירה שמלכות שמם אינו מתגלה רק למי שמוסר נפשו לדעת את המלך. וז"ש אמרו לפני מלכות שתמליכוני עליכם. פי' שעל ידם יהי נגלה מלכותי בעולם.

אמנם בימי ניסן שהקב"ה עוסק בתכלית כל הבריאה, בחיותה וסיבתה, שהיא 'התגלות כבודו ית' על ידי הניסים והנפלאות והתורה והמצוות, הנה עבורנו עמו ישראל, זה ה'ראש' והראשון, העיקר העדיף בהרבה מעצם הבריאה. כבשפת אמת תרמ"ו.

הענין הוא דתשרי ר"ה לשנים. ומצד הבריאה שהוא הראשית לכל הנבראים. אבל לבני"ה ניסן הוא ראש השנה שעיקר הראשית שלנו מה שנבחרנו להיות לעם ה' וחלקו. כמ"ש גדול מי שמחטיאו יותר מן החורגו. כמו כן גדול בעינינו מה שזיכנו הבורא ית' להיות מעבדיו ושומרי מצותיו. יותר ממה שבראנו. לכן כתיב אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא כתיב אשר בראתיך כי זה עיקר תכלית הבריאה. וז"ש החודש הזה לכם שיהי זה החידוש מיוחד לנו ביותר מחידוש ראשון שהוא הבריאה. וזה החידוש של גאולה והתגלות כבודו ית' ע"י הנפלאות וע"י התורה ומצוות זה ניתן רק לבני"ה כנ"ל. ובני ישראל שזה העיקר אצלם יותר מהבריאה. להם ניסן ר"ה מיוחד. וכמו כן בפרט כל אחד כפי מה שעבודת הבורא יותר עיקר אצלו כך דינו בניסן בחסד ה' כדאיתא בזה"ק פ' תצוה.

והעבודה היא לא בהתבוננות בתוך הבריאה עצמה, אלא בהשגת הדעת החדשה במציאות ה' ובאהבת עמו בניסים ונפלאות בתורה ובמצוות, המגיעה בימים אלו מאת הקב"ה עצמו, הסוכ"ע מחוץ לבריאה, לתוך דעתם והשגתם של ישראל, 'חידוש השכליים', כאותו אב המתחיל לדבר ישירות אל בנו חביבו ולהבינו וכו'. הארה ודעת שהיו הצדיקים יודע הבינה לעיתים מרגישים בחזקה בימים אלו כעדותו של הרצ"ה מלובלין בספר ליקוטי מאמרים - אות טז

וכמו ששמעתי על אחד קדוש (הרבי מלובלין?) שאמר דבפרשת החודש היה מרגיש חידושין דאורייתא דברים מחודשים, כי אז בקריאת החודש הזה לכם שהוא התחדשות של ניסן שהוא נגד אות ה'ה' הוא קליטת התחדשות דברי תורה.

אור ישר: ואנו בזמנינו שאין איתנו יודע עד מה' ואין לנו הרגשות אלו, צריכים להתבונן בימים אלו בניסים ונפלאות ובניסי הקיום של היהדות החרדית, עבודתה הקדושה ותורתה, שאיתנו ממש בדורותינו אלה ובדברי התורה שהתחדשו מהם בימינו. ובכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו יצא ממצרים, בכלל ובפרט, ולחדש על פי זאת את עבודתו. ושתי בחינות העבודה הללו מכונות בקדו"ל, (עפ"ה ק) 'אור ישר ואור חור'. כאשר ההתבוננויות של תשרי ב'מהות העולמות' הוא 'אור חור' והתבוננות אל האין'. וההתבוננויות של ניסן הוא אור ישר שהקב"ה משפיע. כבקדושת לוי לראש השנה.

יבואר הגמרא (ר"ה י"ב) חד אמר בניסן נברא העולם וחד אמר בתשרי וכו', הכלל הוא, השם יתברך משפיע תמיד שפע ויש שהעולמות חוזרים להא"ן. דהיינו שמדברים כוחם בהא"ן בכדי שהבורא ברוך הוא יצמצם עצמו על כל אחד ואחד כפי בחינתו על דרך משל שכל התלמיד עולה לשכל הרב בכדי שעל ידי זה יצמצם הרב את שכלו איך ללמוד עם התלמיד כפי שכלו. והנה זה שהקדוש ברוך הוא משפיע זה נקרא אור ישר וזהו הרמז בניסן כו'. כי ניסן הוא נקרא אביב, דהיינו אל"ף ב"ת כסדר וזה שהעולמות מדברים עצמם כנ"ל זה נקרא אור חור וזה בתשרי תשר"ק באותיות להיפך, ולהיכן הם הולכים ומדברים לחכמה וחכמה הוא יו"ד וזהו תשרי, תשר יו"ד האותיות תשר"ק חוזרים ליו"ד כו'... וכשהעולמות מדברים עצמם כנ"ל אז הוא למעלה בחינת הריקן.

ובספר אהב"ש נקראים שתי בחינות השגה והתחדשות אלו, אהבת רעים, הקבועה כל העת, ואהבת דודים המתחדשת בכל תקופה. ומרי דשמעתא של תביעת עניין ההתחדשות, מן הצדיקים הראשונים הוא בעל אהבת שלום, ומן האחרונים – בעל השפת אמת, החוזרים על זאת עשרות פעמים בספריהם הקדושים. ועל זאת א"ה במאמר הבא.